

AMANAH DAN UNTUNG

Noor Hidayah Bt. Zainudin, Nurul Naim Bt. Ahmad Rasli, & Nor Razuana Binti Amram

Fakulti Pengurusan dan Teknologi Maklumat,

Universiti Sultan Azlan Shah

Tel: +6010-9004994 E-mail: noorhidayah@usas.edu.my

PROLOG

Isnin, 2 Oktober 2017

Universiti Sultan Azlan Shah

10.30 a.m

Terdapat kontroversi dalam melaksanakan produk pembiayaan peribadi yang berasaskan bay' al-'inah, walaupun cara dan operasi yang dilakukan oleh pihak institusi perbankan Islam bertetapan dengan syarat yang telah ditetapkan oleh penasihat syariah. Seperti yang diketahui umum, isu yang selalu diketengahkan adalah isu hukum bay al-'inah. Maka dengan itu, cadangan telah diutarakan oleh ahli muamalat dengan menggantikan bai al-'inah kepada kontrak murabahah. Komoditi murabahah adalah salah satu instrumen yang baru dilaksanakan dalam perbankan Malaysia. Ia tidak mempunyai kontroversi dalam pelaksanaannya dan sesuai dengan keadaan semasa. Instrumen ini juga telah dilaksanakan secara meluas di timur tengah seperti, di Bahrain, Arab Saudi, Qatar, UAE dan banyak lagi. Ia telah diterima pakai oleh majoriti ulama kontemporari.

Apa itu Murabahah?

Isnin, 9 Oktober 2017

Perpustakaan Universiti Sultan Azlan Shah

11.00 am

Bay' al-murabahah tergolong dalam kontrak jual beli amanah. Jual beli ini mensyaratkan kepada penjual untuk menyatakan harga asal barang yang hendak dijual kepada pembeli sebelum menentukan harga jualan. Pembeli dapat mengetahui harga asal barang merupakan salah satu hikmah jual beli murabahah.

Murabahah juga telah mensyaratkan dalam penjualan dengan menambah harga untung dan beberapa jumlah tambahan ke dalam harga asal. Manakala menurut antara ilmuan ekonomi Islam iaitu Zaharuddin Abd Rahman, murabahah ialah memaklumkan kepada pembeli harga sebenar sesuatu barang kerana harga jualan lebih tinggi daripada harga asal, yang juga dikenali sebagai *mark up sale* atau harga yang dinaikkan. Begitu juga menurut definisi Sobri Salamon. Murabahah ialah transaksi yang memerlukan persetujuan harga antara pembeli dan penjual. Oleh yang demikian, murabahah dapat difahami dengan penjual akan menjual sesuatu barang kepada pembeli dengan harga yang lebih tinggi daripada harga asal. Walau bagaimanapun, pengertian murabahah lebih kepada perjanjian antara dua pihak, iaitu pihak pembiaya dan pihak yang memerlukan. Pihak pembiaya akan membeli barang yang diingini oleh pihak yang memerlukan. Kemudian pihak pembiaya menjual balik barang tersebut kepada pihak yang memerlukan dengan harga asal yang ditambah dengan keuntungan. Tetapi harga jualan tersebut perlulah dipersetujui oleh kedua belah pihak. Maka, kaedah pembayaran pula boleh dibuat sama ada bayaran terus atau pun secara ansuran.

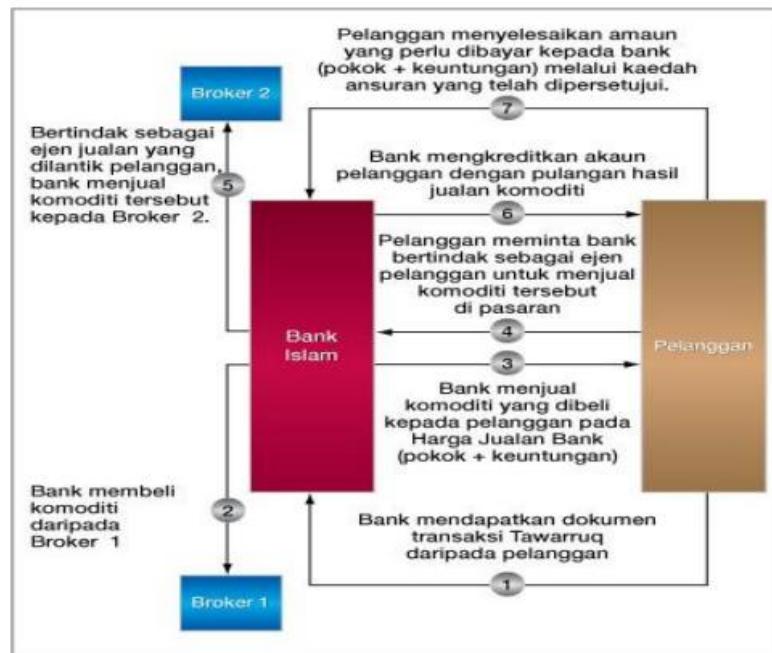
EPILOG

16 Oktober 2017

BKG 10, Universiti Sultan Azlan Shah Kuala Kangsar

10.00 am

Rajah berikut dibincangkan di dalam kelas bagi pembiayaan komoditi Murabahah (Tawarruq) oleh perbankan Islam.

Soalan

1. Berdasarkan rajah, terangkan aliran carta bagi aplikasi kontrak komoditi Murabahah (tawarruq) dalam perbankan Islam.
2. Nyatakan rukun dan syarat bagi kontrak Murabahah.
3. Bincangkan syarat-syarat sah bagi kontrak Murabahah.
4. Bincangkan pandangan ulama' dalam penetapan harga Murabahah.
5. Bincangkan persamaan dan perbezaan antara kontrak Murabahah (Tawarruq) dan kontrak Bai al-Inah.

INSTRUCTOR'S MANUAL

CASE SUMMARY	Murabahah adalah merujuk kepada transaksi pembelian dan penjualan di mana harga kos aset dan margin keuntungan telah diketahui oleh pembeli dan dipersetujui oleh pihak yang berkontrak. Pembayaran harga jualan boleh dibuat secara penuh atau secara berperingkat. Objektif kajian kes ini adalah untuk mengkaji aplikasi murabahah dalam pembiayaan perbankan Islam. Kajian ini menggunakan kaedah pengumpulan maklumat perpustakaan seperti artikel, jurnal, kertas persidangan, buku rujukan dan maklumat atas talian. Dapatan kajian kes akan menunjukkan aplikasi murabahah dalam pembiayaan yang ditawarkan oleh institusi perbankan Islam di Malaysia.												
OBJECTIVES OF THE CASE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mengkaji aplikasi murabahah dalam pembiayaan perbankan Islam. 2. Mengkaji konsep penawaran komoditi murabahah (tawarruq) dalam pembiayaan islam. 3. Membincangkan persamaan dan perbezaan antara aplikasi murabahah dan bai al-inah. 												
BASIC PEDAGOGY	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%;">COURSE</td><td style="width: 33%; text-align: center;">MIF 4053</td><td style="width: 33%;"></td></tr> <tr> <td>LEVEL</td><td style="text-align: center;">Diploma</td><td></td></tr> <tr> <td>POSITION IN THE COURSE</td><td style="text-align: center;">Bab 9</td><td></td></tr> <tr> <td>PREREQUISITE</td><td style="text-align: center;">-</td><td></td></tr> </table>	COURSE	MIF 4053		LEVEL	Diploma		POSITION IN THE COURSE	Bab 9		PREREQUISITE	-	
COURSE	MIF 4053												
LEVEL	Diploma												
POSITION IN THE COURSE	Bab 9												
PREREQUISITE	-												
RESEARCH METHODOLOGY	Menggunakan data sekunder (rujukan perpustakaan, artikel, jurnal, kertas persidangan, buku rujukan dan maklumat atas talian).												
DISCUSSION QUESTIONS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Berdasarkan rajah, terangkan aliran carta bagi aplikasi kontrak Murabahah dalam perbankan Islam. 2. Nyatakan rukun dan syarat bagi kontrak Murabahah. 3. Bincangkan syarat-syarat sah bagi kontrak Murabahah. 4. Bincangkan pandangan ulama' dalam penetapan harga Murabahah. 5. Bincangkan persamaan dan perbezaan antara kontrak Murabahah (Tawarruq) dan kontrak Bai al-Inah. 												

SUGGESTED RESPONSES	<p>1. Huraian rajah :-</p> <p>Pelanggan memohon produk pembiayaan berdasarkan konsep Tawarruq daripada Bank. Bank mendapatkan dokumen transaksi Tawarruq daripada pelanggan. Bank akan membeli komoditi di Bursa Logam London (LME) melalui Broker 1. Di bawah kontrak Murabahah, Bank kemudiannya menjual komoditi itu kepada pelanggan pada Harga Jualan Bank (Pokok + Keuntungan) berdasarkan terma pembayaran tertangguh. Di bawah kontrak Wakalah, pelanggan meminta bank menjual komoditi itu di pasaran. Bank bertindak sebagai ejen jualan yang dilantik untuk pelanggan dan menjual komoditi tersebut kepada Broker 2. Bank kemudiannya mengkreditkan wariq (hasil) daripada jualan komoditi ke akaun pelanggan. Akhirnya pelanggan membayar jumlah yang kena dibayar iaitu principal dan keuntungan kepada pihak bank melalui kaedah ansuran yang telah dipersetujui.</p> <p>2. Rukun Murabahah – Penjual, pembeli, barang, harga dan sighah.</p> <p>3. Syarat-syarat Murabahah.</p> <p>Rukun dan syarat jual beli secara Murabahah secara umum sama dengan jual beli biasa. Cuma beberapa syarat tambahan perlu dijelaskan seperti :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Penjual hendaklah menyatakan kos atau modal sebenar barang yang hendak dijual itu kepada pembeli. 2. Pihak pembeli hendaklah mengetahui harga asal barang yang hendak dijual beli murabahah, kerana mengetahui harga oleh pembeli merupakan syarat kesahihan jual beli murabahah. Akad menjadi fasid sekiranya pembeli tidak mengetahui harga asal. Akad menjadi tidak sah sekiranya pembeli tidak mengetahui harga asal sehingga kedua pihak berkontrak berpisah daripada majlis akad. 3. Penjual dan pembeli bersetuju mengenai kadar keuntungan yang ditetapkan sebagai tambahan kepada kos atau modal, yang mana jumlah kedua-duanya merupakan harga jualan bagi jualan murabahah tersebut. 4. Pembayaran harga hendaklah daripada sesuatu yang setanding nilainya, sama ada ia daripada barang yang bersukat, bertimbang atau yang boleh dibilang. <p>4. Pandangan ulama' dalam penetapan harga murabahah:</p>
--------------------------------	---

	<p>Aspek penentuan harga</p> <p>Mazhab Hanafi : membenarkan penjual mengambil kira segala kos perbelanjaan yang telah dikeluarkan atau dibelanjakan berkaitan dengan barang itu yang menjadi amalan biasa dalam pembiagaan, dicampurkan daripada harga asal sebagai harga jualan.</p> <p>Mazhab Maliki : membahagikan kos perbelanjaan tambahan kepada 3 kategori ;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Semua perbelanjaan yang boleh dicampurkan kepada harga kos dan ia menjadi asas kepada pengiraan keuntungan. (contoh : menjahit atau mencelup pakaian) 2. Perbelanjaan yang boleh dicampurkan dengan harga kos tetapi tidak boleh dijadikan asas pengiraan keuntungan. (contoh : tambang pengangkutan dan kos penyimpanan) 3. Perbelanjaan yang tidak boleh dimasuk kira ke dalam penentuan harga jualan dan tidak boleh dijadikan asas pengiraan keuntungan. (contoh : bayaran komisen kepada orang tengah) <p>Mazhab Hanbali : membenarkan semua kos perbelanjaan yang berkaitan dengan barang itu dimasuk kira dalam penentuan harga jualan dengan syarat setiap item perbelanjaan tersebut dimaklumkan kepada pembeli.</p> <p>Mazhab Syafie : sama seperti Hanbali, tetapi menekankan bahawa jika bayaran yang diperolehi oleh penjual atau bayaran yang dibelanjakan kepada pihak ketiga kerana kerja-kerja yang dibuat secara tidak sukarela, tidak boleh dimasuk kira ke dalam penentuan harga jualan kecuali pembeli membenarkannya.</p> <p>5. Persamaan dan perbezaan antara Murabahah (tawarruq) dan bai al-inah:</p> <p>5.1 Persamaan Konsep Tawaruq dan Bai al- inah Kontrak bay al inah secara teorinya memberi maksud menjual barang dan kemudian membeli semula barang tersebut pada harga yang berbeza, dengan harga tertangguh yang lebih tinggi daripada harga tunai. Jika dilihat secara kasarnya, konsep tawaruq dan bai al inah mempunyai persamaan daripada aspek matlamat dan tujuan kontrak itu digunakan. Institusi kewangan Islam menggunakan kontrak bai al inah dan tawaruq ini bagi tujuan yang sama iaitu untuk mendapatkan tunai dan keperluan kecairan. (Nooraslinda Abdul et al., 2012)</p> <p>5.2 Perbezaan Konsep Tawaruq dan Bai al Inah Terdapat perbezaan</p>
--	--

diantara transaksi atau aplikasi tawarruq dan bai al inah. Perbezaan ini dinyatakan oleh Salah Al-Shalhoob dan M.Iman Sastra Minajat dimana perbezaan utama dalam kontrak inah adalah penjual dalam kontrak pertama merupakan pembeli dalam kontrak ke dua manakala bagi kontrak tawaruq penjual dalam kontrak pertama bukanlah pembeli didalam kontrak kedua. Pengkaji menegaskan bahawa perbezaan diantara kedua kontrak ini ialah apabila komoditi/ barang yang dijual beli akan dijual semula kepada penjual pertama manakala bagi konsep tawaruq barang /komoditi dijual kepada pihak ketiga bukan penjual pertama. Mohd Farhan(2011) menyatakan kontrak bai al inah dan tawarruq mempunyai tujuan yang sama namun perbezaannya hanya dilihat dari aspek barang yang dijual tadi tidak dikembalikan kepada pemilik asal. Perbezaan diantara konsep tawaruq dan bay al inah dijelaskan seperti Jadual 2 dibawah (Asmak, Shamsiah, & Iman, 2010).